

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Крохмаль Алли Миколаївни, на дисертаційне дослідження
Малик Юліани Ігорівни «Формування культури професійно-
комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління
та адміністрування у процесі фахової підготовки», представлене на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю
13.00.04 — теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами і темами. На сучасному етапі розвитку України проблема нових підходів до фахової підготовки управлінських кадрів нової генерації стає все більш актуальним для України, де відбуваються зміни у політичній, економічній та соціально-культурній сферах. Фахова підготовка майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у ЗВО вимагає вдосконалення змісту і технологій навчання з орієнтацією на формування високого рівня культури професійно-комунікативного спілкування. Отже, дисертаційне дослідження Ю.І. Малик є актуальним і важливим для вирішення проблем професійної освіти.

Наукове дослідження здійснювалось відповідно до Комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України у рамках науково-дослідної роботи за темами: «Підвищення управлінської мовної культури» (державний реєстраційний номер 0107U005908); «Створення системи тестування з ділової української мови для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування» (державний реєстраційний номер 0108U002026); «Розвиток комунікативних здібностей державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування» (державний реєстраційний номер 0109U003010); «Наукове спілкування у сфері державного управління: особливості та проблеми» (державний реєстраційний номер 0110U002469); Автор як науковий співробітник брала участь у роботі над зазначеними науковими темами протягом 2007-2020 років.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна дослідження Ю.І. Малик полягає в тому, що вперше виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування

культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки (модифікація змісту фахової підготовки шляхом поетапного доповнення курикулуму окремими темами і навчальними дисциплінами (варіативна складова) циклу професійної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти; упровадження інтерактивних форм і методів навчання з урахуванням контексту професійної діяльності майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування; створення комфортного психологічного мікроклімату в професійному спілкуванні фахівців публічного управління та адміністрування у малих групах; реалізацію індивідуального підходу до навчання із застосуванням різнорівневих завдань); розроблено організаційно-педагогічну модель формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування в процесі фахової підготовки; уточнено сутність поняття «культура професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування», що розглядається як інтегративна характеристика здобувачів вищої освіти, як їх здатність до ефективного здійснення комунікативної діяльності в професійній сфері, що ґрунтується на системі знань, норм, цінностей і зразків поведінки, прийнятих у сфері публічного управління та адміністрування, а також особистісних якостях, які проявляються через умотивованість, вольовий прояв і здатність до рефлексії; удосконалено критерії (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-практичний та рефлексивно-саморегулятивний), показники і рівні сформованості культури професійно-комунікативного спілкування у процесі фахової підготовки; подальшого розвитку набули: методика формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки; зміст, форми і методи організації навчальної, самостійної та індивідуальної роботи, спрямованої на формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки; діагностичні методики оцінки стану сформованості культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного

управління і адміністрування у процесі фахової підготовки.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані дисертанткою результати мають навчально-методичне значення і полягають у впровадженні педагогічних умов формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки. Крім того, отримані авторкою результати можуть бути використані для вдосконалення змісту підготовки майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування при вивченні навчальних дисциплін «Ділова українська мова», «Ділова іноземна мова», «Іноземна мова професійного спрямування», «Ділові комунікації», «Ораторське мистецтво» та «Англійська мова у сфері державного управління», рекомендованих для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», а також у системі післядипломної освіти.

Слід відзначити чіткість сформульованої мети та завдань дослідження. Значний обсяг опрацьованої й проаналізованої дисертанткою наукової літератури, інформаційних джерел, навчальних планів з фахової підготовки майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування та дисертаційних робіт у галузі публічного управління і адміністрування, які становлять ґрунтовну науково-методологічну базу дослідження, і є свідченням її наукової ерудованості, демонстрацією вміння систематизувати та узагальнювати дані сучасних науково-педагогічних робіт.

Дисертаційна робота Ю.І. Малик виконана на належному науковому рівні, що підкреслює володіння дисертанткою теоретичним матеріалом та широким арсеналом методів дослідження. В дисертаційній роботі авторкою доцільно використані теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення й систематизація), емпіричні (анкетування, бесіда, письмове й усне опитування, опосередковане спостереження) та статистичні (методи статистики для оброблення й аналізу експериментальних даних).

Результати наукового дослідження пройшли широку апробацію на чисельних науковт конференціях, семінарах, форумах, круглих столах різного рівня протягом 2007-2022 рр та впроваджені в освітній процес: Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Університету Григорія Сковороди у Переяславі, Київського Міжнародного університету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Загальна характеристика дисертаційної роботи. Структура дисертаційної роботи логічна, обгрунтована, розділи послідовні та взаємозв'язані, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців з публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки як педагогічна проблема» дисертанткою проаналізовано сутність поняття «культура професійно-комунікативного спілкування», акцентовано увагу на важливості комунікативної складової загальної культури здобувачів вищої освіти і обгрунтовано доцільність пріоритетності комунікативного аспекту у професійній діяльності фахівців публічного управління та адміністрування.

Також дисертанткою досліджено структурні компоненти культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування.

Авторкою порівнюються терміни «культура», «культура мови», «культура мовлення», «комунікативна культура», «комунікація» та «спілкування». А основний концепт дослідження «культура професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування» розглядається авторкою як інтегрована якісна характеристика особистості фахівців, і передбачає комплекс індивідуально-особистісних цінностей та установок, спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення комунікативної діяльності, застосування яких сприятиме здійсненню вдалих комунікативних процесів з метою реалізації ефективної

професійної діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

У другому розділі «Педагогічне забезпечення формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців з публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки» авторкою обґрунтовані побудовано організаційно-педагогічну модель формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки та розкрито педагогічні умови формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки.

Ю.І. Малик розроблена «Організаційно-педагогічна модель формування КПКС майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі фахової підготовки», яка відображає логіку здійснення системного педагогічного дослідження та базується на концептуальних засадах євроінтеграційних тенденцій та освітньо-кваліфікаційних вимогах до професійної діяльності управлінців.

Дисертантка відносить до педагогічних умов формування КПКС майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі фахової підготовки: модифікацію змісту фахової підготовки шляхом поетапного доповнення курикулуму окремими темами і навчальними дисциплінами (варіативна складова) циклу професійної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти; упровадження інтерактивних форм і методів навчання з урахуванням контексту професійної діяльності майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування; створення комфортного психологічного мікроклімату в професійному спілкуванні у малих групах; реалізацію індивідуального підходу до навчання із застосуванням різнорівневих завдань.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі фахової підготовки» дисертанткою подано методика педагогічного експерименту; визначено критерії, показники та рівні сформованості культури

професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування; подано експериментальні дані та проаналізовано результати педагогічного експерименту.

Проведений дослідницею педагогічний експеримент засвідчив ефективність виявлених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування у процесі фахової підготовки.

Методично правильним є те, що висновки дисертації авторка сформувала згідно з метою, яка була досягнута та у відповідності до вирішених завдань.

Основні висновки, зроблені здобувачкою чіткі, логічні й аргументовані. На думку авторки, культура професійно-комунікативного спілкування, як соціально-історичний феномен, займає провідне місце в загальнокультурному і професійному розвитку особистості фахівців будь-якої галузі. Дисертантка обґрунтувала, що культура професійно-комунікативного спілкування, як педагогічне і психологічне явище, має важливе значення для системи підготовки майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування в умовах пошуку нових підходів до фахової підготовки управлінських кадрів нової генерації.

Основні результати дисертаційного дослідження Ю.І.Малик достатньо повно представлені у 39 наукових працях, із яких 6 одноосібних статей у вітчизняних фахових виданнях, 2 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях і виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз, 15 тез доповідей на міжнародних науково-практичних і Всеукраїнських науково-методичних конференціях. Також науковець є співавтором 2 науково-методичних посібників, в яких власні дослідження були присвячені вивченню сучасного публічного мовлення, та 13 методичних рекомендацій, у яких авторськими є розділи щодо навчальних програм майбутніх управлінців персоналу.

В авторефераті дисертації достатньо повно відображений зміст, подані

основні результати дослідження.

Дисертаційну роботу Ю.І. Малик в цілому оцінюємо позитивно та висловлюємо *такі зауваження і побажання:*

1. Підвищенню практичного значення дисертаційного дослідження сприяв би більш ґрунтовний опис розроблених та апробованих авторкою навчальних дисциплін, вивчення яких сприятиме формуванню культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування тощо.

2. Наукова вагомість дисертаційної роботи була би вищою, якби авторка указала в тексті на універсальність розробленої моделі, яка може бути застосована не лише при формуванні культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління та адміністрування, а і при розвитку інших комунікативних компетентностей бакалаврантів ЗВО у процесі підготовки фахівців іншого профілю.

3. Практичний фаховий інтерес викликає програма навчальної дисципліни «Ділове спілкування іноземною мовою», запропонована авторкою як рекомендації по впровадженню результатів дисертаційного дослідження. Доцільно було б більш розкрити її зміст в тексті роботи.

Загальний висновок. Актуальність теми дослідження, наукова новизна, теоретичне й практичне значення отриманих результатів є підставами вважати, що дисертаційна робота Ю.І.Малик на тему «Формування культури професійно-комунікативного спілкування майбутніх фахівців публічного управління і адміністрування у процесі фахової підготовки» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якому на належному рівні узагальнено результати наукового пошуку.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам пп. 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за №656 від 19.08.2015р., №1159 від 30.12.2015р., №567 від 27.07.2016р., №943 від 20.11.2019р. і за № 607 від 15.07.2020), який поширюється на осіб, які продовжують здобувати наукові ступені

відповідно до підпункту 7 пункту 2 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту», що дає підстави для присудження її авторці — Малик Юліані Ігорівні — наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова

Алла КРОХМАЛЬ

Підпис доц. Крохмаль А. М. засвідчую
начальник відділу кадрів
Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова

Оксана РОМАНЕНКО

